

BIORAZGRADNJA - Kaj je?

“Molekularna razgradnja organskih snovi kot posledica kompleksnega delovanja živih organizmov”

(Biodegradation Task Force, Safety of Chemicals Committee, v Bruslju, 1978)

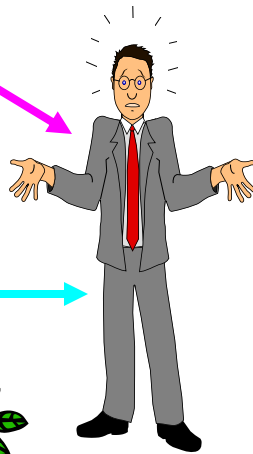
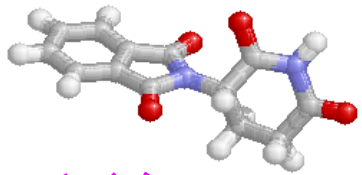
BIORAZGRADLJIVOST - Kaj je?

Stopnja, do katere lahko mikroorganizmi (bakterije in glive) razgradijo določeno snov

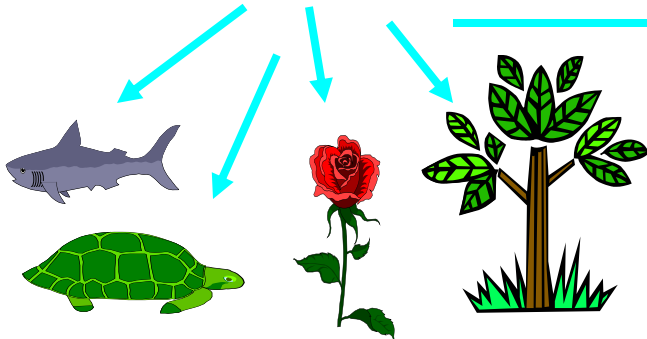
RAZGRADLJIVOST - Zakaj?

➤ Obnašanje v okolju

- Akumulacija v okolju
- Biokoncentracija, bioakumulacija

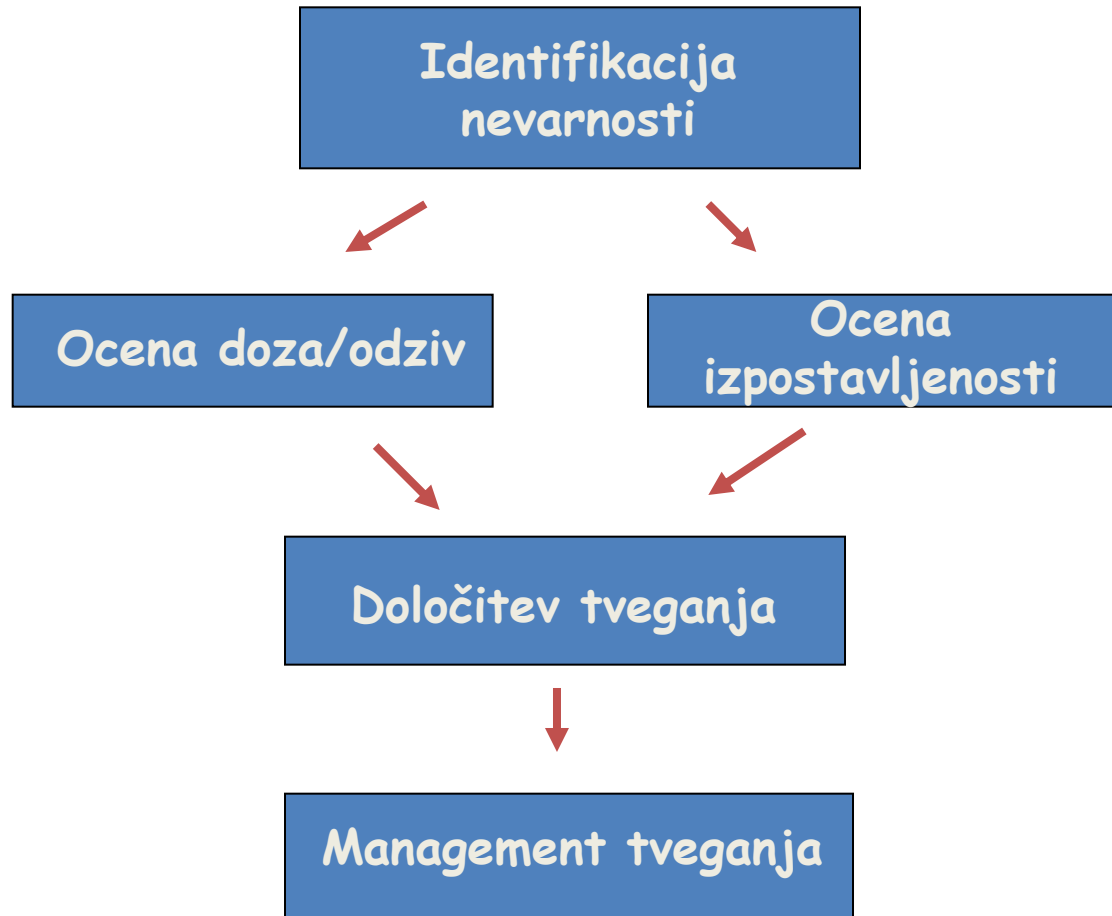
Biomagnifikacija

➤ Možnost biološkega čiščenja

PRESOJA TVEGANJA

"RISK ASSESSMENT"

BIORAZGRADNJA / MINERALIZACIJA

BIORAZGRADNJA

ORGANSKA SNOV

mikroorganizmi

DELNI PRODUKTI
manjše org. snovi

ANORGANSKE KOMPONENTE

$\text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O} + (\text{nitrati } \text{NO}_3^- , \text{ fosfati } \text{PO}_4^{3-} , \text{ sulfati } \text{SO}_4^{2-})$

+ Energija

+ BIOMASA (prirast mikroorganizmov)

MINERALIZACIJA

VPLIVI NA BIORAZGRADNJO

➤ snov

- *struktura*
- *koncentracija*
- *lastnosti (topnost, hlapnost)*
- *strupenost*

➤ fizikalno-kemijski pogoji

- *raztopljeni kisik*
- *pH*
- *temperatura*
- *svetloba*

➤ mikroorganizmi

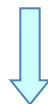
- *raznoverstnost*
- *aktivnost*
- *količina*
- *aklimatizacija, adaptacija*

➤ nutrienti (hranilne snovi)

METODE ZA DOLOČANJE BIORAZGRADLJIVOSTI

Eksperimentalno delo

podatki

Matematični modeli

Povezava kemijskih lastnosti in/ali strukture snovi z njeno biorazgradljivostjo

- število C atomov v alifatski verigi
- število obročev v strukturi
- vrste vezi med atomi
- vrsta in mesto vezave substituent na osnovno strukturo
- molska masa snovi

PROBLEM MATEMATIČNEGA MODELIRANJA BIORAZGRADLJIVOSTI

- neznana sestava odpadnih vod
- nečistost komercialnih kemikalij

SPREMLJANJE BIORAZGRADNJE

➔ SPECIFIČNE ANALIZE

sledimo koncentracije izbranih snovi

➔ NESPECIFIČNE ANALIZE

sledimo

sumarne parametre

- *KPK*
- *TOC*
- *porabljeni O_2*
- *sproščeni CO_2*
- *.....*

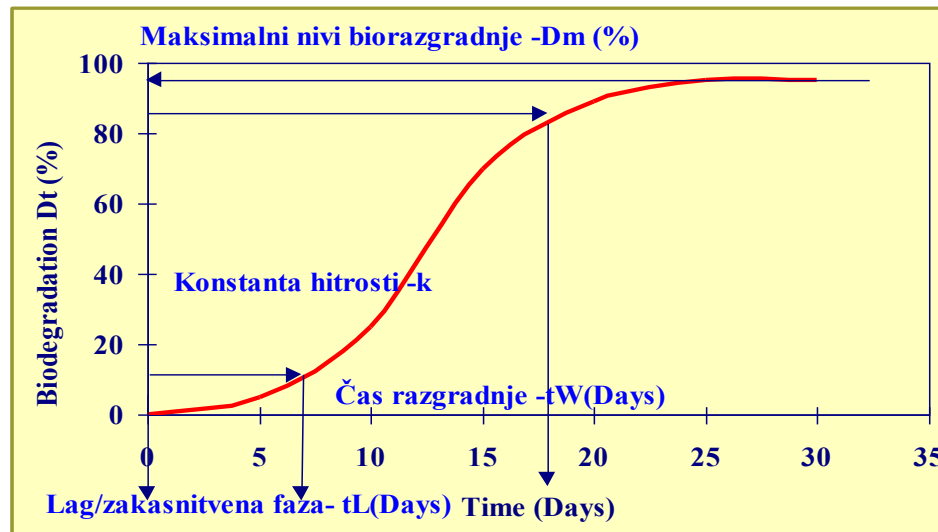

VREDNOTENJE BIORAZGRADNJE ODPADNIH VOD

➔ **BPK₅/KPK** (prva ocena)

➔ **krivulja razgradljivosti BPK/KPK**

VREDNOTENJE BIORAZGRADNJE ODPADNIH VOD Z BPK₅/KPK

*Kaj lahko zaključimo iz naslednjih rezultatov glede na
zmožnost biorazgradnje za vsako od odpadnih vod?*

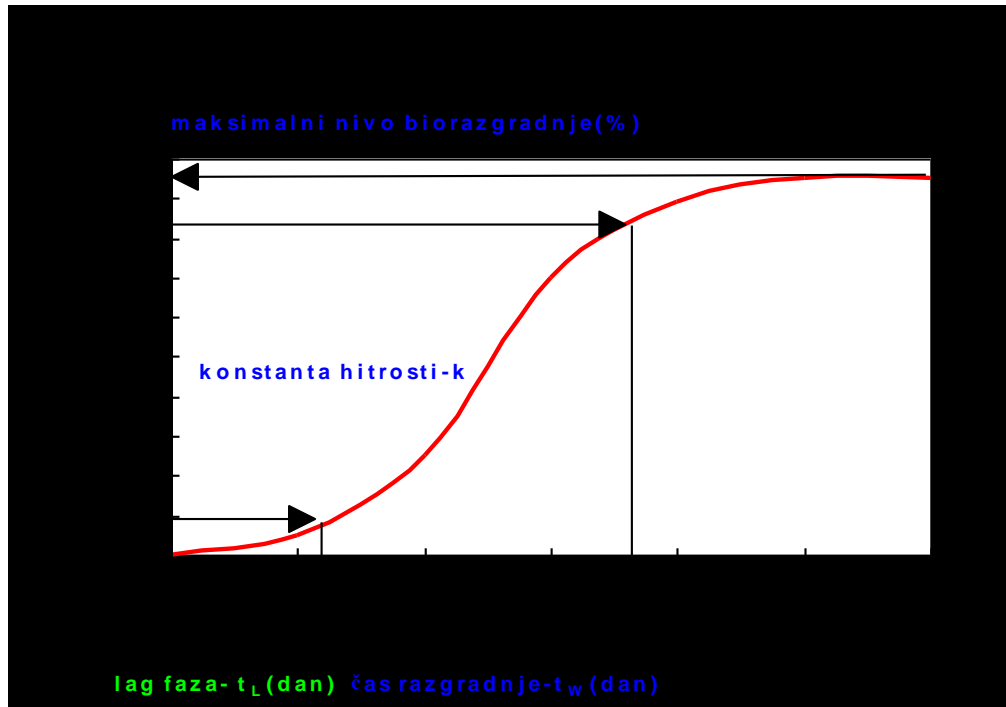
Odpadna voda	BPK ₅ (mg/l)	KPK (mg/l)	BPK ₅ /KPK
A	240	300	0,8
B	100	500	0,2
C	120	240	0,5

VZROKI ZA: $BPK_5/KPK < 0,5$

- snovi z majhno hitrostjo biokemijske oksidacije
- večji ali manjši delež biološko nerazgradljivih snovi
- ni dovolj (adaptiranih) mikroorganizmov
- strupene snovi

PREDSTAVITEV REZULTATOV BIORAZGRADNJE

KRIVULJA

Snov je
lahko biorazgradljiva

$$t_L + t_w < 28 \text{ dni}$$

$$t_w < 10 \text{ dni}$$

$$k_1 \geq 0,14 \text{ dan}^{-1}$$

- Zakasnitveni čas - lag faza (t_L , dan)
- Čas razgradnje (t_w , dan)
- Maksimalna stopnja razgradnje (%) - končni nivo biorazgradnje (stopnja, plato)

KINETIKA BIORAZGRADNJE

Zakaj ?

Več načinov, odvisno od podatkov.

Michaelis-Mentenova enačba

- predpostavke: čista kultura, kataliza preko intermedjata
- povezavo med hitrostjo encimske reakcije in koncentracijo substrata

$$V' = V'_{\max} \cdot \frac{S}{S + K_M}$$

- V' = hitrost encimske reakcije (mol/s)
- $V'_{\max}$ = maksimalna hitrost encimske reakcije (mol/s)
- S = koncentracija substrata (mol/l)
- K_M = Michaelis - Mentenova konstanta (mol/l)

Nizke koncentracije S ($S \ll K_M$)

$$V' = V'_{\max} \cdot \frac{S}{K_M}$$

Visoke koncentracije S ($S \gg K_M$)

$$V' = V'_{\max}$$

$V'_{\max}$, K_M = konstantna

$$V' = k_1 \cdot S$$

PSEVDO 1. RED

STOPNJE TESTIRANJA KEMIKALIJ

Evropska unija

Stopnja 0	produkcija >	1 t/leto	osnovno testiranje
Stopnja 1	produkcija >	100 t/leto	nadaljnje testiranje
Stopnja 2	produkcija >	1000 t/leto	obsežne raziskovalne študije

Dodaten kriterij za nadaljnje testiranje - "posebni primeri"

že dobljeni rezultati, ki kažejo na:

- visoko toksičnost
- sum na kancerogenost
- visok bioakumulacijski potencial
- nerazgradljivost
- posebne fizikalno-kemijske lastnosti

STRATEGIJA TESTIRANJA RAZGRADLJIVOSTI

Večstopenjski protokol

STOPNJA 0 testi za ocenjevanje lahke razgradljivosti
(ready biodegradability)

STOPNJA 1 testi za ocenjevanje potencialne razgradljivosti
(inherent biodegradability)

STOPNJA 2 simulacijski testi

TESTI ZA OCENJEVANJE RAZGRADLJIVOSTI

Večstopenjski protokol

**testi za ocenjevanje lahke
razgradljivosti**

- porabljeni kisik
- sproščeni CO₂
- DOC

**testi potencialne
razgradljivosti**

- Zahn-Wellens test
- SCAS test

---

simulacijski testi

- aerobna BČN
  - anaerobna BČN
-

PRINCIP EKSPERIMENTALNEGA DOLOČANJA BIORAZGRADLJIVOSTI

spremembo parametra/čas

- Slepi test
- Test z vzorcem (+ abiotski test)
- Test z referenčno snovjo

